

séges felszerelésnek van helye, míg fölül a könyveknek. A második részben evőedényfélék állnak. A következő rész alsó felén ninesen szekrény és így egy lémesőfotel számára éppen elegendő hely marad. A szekrény második részének fiókjai nem olyan mélyek, mint az elsőé. Itt a fal mellett keskeny tér szabadul fel a rajztáblák számára. A szekrény negyedik része ruhaszekrény, kihúzható résszel. E fölött a rész fölött is keresztülmegy az üveges edényszekrény. A zárt részek jávorfafurniros krémszínre, feketére és hamuszürkére vannak pácolva. A belső rész mindenütt világossárga keményfa. A bútor tér és időökonomia szempontjából és kivitelben tökéletes, pénzbeli ökonómia szempontjából azonban kissé drága. Ha úgy, ahogy külföldön, az ilyenféle bútorokat sorozatban lehetne gyártani, úgy ezen a hibán is segíteni lehetne.

A nappali szobában ezen a bútoron kívül van még az ablak alatt az íróasztal telefontal és a varrógép. A belső fal mellett áll a pamlag és eső-zsúrasztalok. A bejáró melletti falmélyedésben a pianinó. A pamlag mellett esőasztal, esőszékek. Még így is nagy terület marad szabadon a szoba közepén. A szoba tehát nines bútorral túlszűfolva.

A bejáró falán, a zongora túlsó oldalán nyílik a hálószobába vezető ajtó. A hálószoba alapterülete 2×4.50 m. Függöny választja el a 1.7 m² alapterületű köpadlós fürdőfülkétől, melyben kád, mosdó, kézizuhany stb. van. A hálószobában a két ágyon kívül bútornak alig van helye. A ruha- és fehéneműszekrény falba van építve. Ezt a szekrényt is, mint a szoba egész berendezését, a modern helyökonomia minden raffinériájával tervezte.

A szobák magassága 2.60 m, de ez a méret, miután az ablakok magasan fekszenek, egyáltalában nem hat nyomasztóan. A szobák festésére is nagy súlyt helyezett Molnár Farkas, annyira, hogy még a színek lelki befolyását is számításba vette. A nappali szoba festése neutrális, símán világosszínű, míg a hálószoba élénkpiros, sárga- és kékszínű. Természetesen nem mintázott, hanem nagy foltokban összetartott fallal.

Ligeti Pál és Molnár Farkas ezzel a kísérletükkel megmutatták, hogy a mi nehéz körülményeink mellett is lehet nálunk korszerű alkotásra törekedni, reméljük, hogy úgy a megrendelők, mint az építésszek részéről buzdítólag fog hatni ez a vállalkozásuk.

BOR PÁL

• IN MEMORIAM •

GYÖRGYI KÁLMÁN HALÁLA alkalmából az Orsz. Iparművészeti Társulat igazgatósága 1930. évi január hó 20-án d. e. 11 órakor kegyeleti ülést tartott. Az ülés vezetője Dréhr Imre dr. államtitkár, ügyvezető elnök. Jelen voltak: Seenger Béla és Szablya Frisehauf Ferenc alelnökök, Czako Elemér ny. államtitkár, a propagandabizottság

elnöke, Hauswirth Ödön, a gazdasági bizottság elnöke, Feyérné Kovács Erzsébet, Jungfer József és Schober József választmányi tagok.

Dréhr Imre dr. elnök kegyeletos szavakban ad kifejezést annak a megdöbbenésnek, mely a Társulat nagy halottja iránt minden tag által érzett szeretetből pótolhatatlan veszteségnek látja az ő elhunyát. Fáradhatatlan munkabírása, tehetsége, férfias nyíltsága, meleg emberlissége nemesak az ő barátainak, ismerőseinek és a Társulat vezetősé-

Györgyi Kálmán ravatala az Iparművészeti Múzeum esarnokában. (A Társulat képviselője búcsúztatót mond.)

gének, hanem az egész magyar művelődési életnek és az emberi fejlődés nagy érdekének is szomorú és súlyos vesztesége.

Az igazgatóság ezután az elhunyt iránti kegyeletének megőrkítésére elhatározta, hogy emlékét jegyzőkönyvbe foglalja, melynek megírásával és beterjesztésével a Társulat titkárát bízta meg. A gyászoló családnak legmelegebb részvétét levélben jelenti. Temetésén, mely az Országos Iparművészeti Múzeum esernokában emelt ravatalról szerdán, január hó 22-én d. e. 11 órakor az elhunyt kívánsága szerint a farkasréti temetőben történik, az alábbiakban fogja a maga nagy halottja iránt érzett mély hálóját és kegyeletét leróni:

Az egyházi gyászszertartás és besztertelés elvégzésére Nemes Antal püspököt kéri fel a Társulat.

Dr. Czakó Elemér ny. államtitkár, a propaganda-bizottság elnöke, méltatni fogja az elhunyt munkásságát és érdemeit.

Végh Gyula, az Orsz. Iparművészeti Múzeum igazgatója, a múzeum részéről búcsúztatja.

Nádler Róbert az Orsz. Rajztanárság Egyesület nevében mond Istenhozzádot.

Rákos István, a Magyar Néptanítók Egyesületének elnöke, a magyar tanítóság nevében,

Radványi László a Szaklapok Egyesülete megbízásából mond búcsúztatót.

A farkasréti temetőben a székesfőváros által felajánlott díszsírhely körül

Szablya Frischauf Ferenc a Társulat választmányára és barátai részéről vesz búcsút,

Helbing Ferenc az Iparművészeti Iskola,

Seenger Béla a »Steindl-céh«,

Kratochvil Károly ny. altábornagy az Iparművészek Egyesülete nevében búcsúzik az elhunyttól.

Az igazgatóság felkéri Czakó Elemér ny. államtitkárt, a propaganda-bizottság elnökét, a Társulat gyászjelentésének elkészítésére és megrendelésére.

* Országos Szécbényi

Múlt évi december 30-án d. e. már láza volt. Bent volt a Társulat hivatalos helyiségében. Ott ült íróasztala mellett a karosszéken, tréfált, derűs volt. Körüllötte a bútorok, könyvek, képek, textil- és eszerésholmik — ma már csak nagy egyéniségének vak visszfényét vetik szemünkbe. Ott ült íróasztala mellett, keze a munkáján és néha ernyedten pihent az asztalon. Ilyenkor szeme a tárgyakon túl körbekutatott. Hol van, mivé lett a horizont, melyen ez a pillantása végigsimított?

Aztán beszélt. A délutánra összehívott értekezlet felé fordult minden gondja. A Szent Imre-év művészeti előkészítésére tartott ülésnek nagy fontosságot tulajdonított. Elmondta tervét, az iparművészeti szervezésről formált elgondolását: mit, hogyan — a magyar iparművészet érdekében?

Tűzzel, temperamentumosan esendültek a szavai, mint máskor, de mozdulatai szűkebbek voltak és néha, a szünetekben, fájó derekát fogta. Látszott, hogy akarat és a szüntelen tett belső kényszerűsége lobogtatja a szavak tűzét. Környezete kérte, hogy feküdjék ágyba pár napi pihenőre. Hallani sem akart róla, szinte haragosan utasított vissza minden téleneséget, aminek a pihenést látta.

Este pontosan ott volt az értekezleten, a rosszul-fűtött óriás teremben és déleegen tartotta magát. Száz meg száz ember nyüzsgött a teremben és alig ötven, hatvan tudtuk, milyen hősiesség az a déleegség, ami mögé fájdalmait és gyötrő lázát rejti. Oda-súgta nekünk: »Holnap ágyban maradok, az orvos rendelte. Koplalni fogok...« És ült órákon át, míg az értekezlet tartott kiskabátban, el-elészintelenedő arccal, de keményen és legényesdallalásan.

Másnap ágyban maradt. Meglepő volt, mindenki esodálta, hogy ő, aki úgy élt az emberek tudatában, mint pihenést nem ismerő, folyton aktív ember, most napokig ágyban fekszik. Ismerősei csak a fejüket esóválták és aggodtak érte, naponta felhívták a Társulatot telefonon, hogy megnyugtatóst találjanak.

Január 3-án d. e. 10 óra tájban felkelt s a lakásáról — mint a megelőző napokon is — telefonon felhívta a Társulat irodáját. Itt történt aztán az a baleset, amiről tulajdonképpen senki sem tud pontos képet formálni, de aminek következményei a mi súlyos veszteségünket és gyászunkat hozták. Telefonon beszélt munkatársával, F. Kovács Erzsébettel. Egyszerre megszakadtak az utasítások, amiket telefonon adott. Csak halk hallás zúgott ki a kagylóból. Rosszat sejtettünk, Kovács Erzsébet a lakására sietett. Az előszobában a földön vértósa és a lakáson végig gyötrő esend. Györgyi Kálmán a szobájában ült karosszékében, bal szemöldöke fölötti sebből ömlött a vér. »Az orrom vére folyik...« — mondta és kedélyesen intett a feleségének és Kovács Erzsébetnek. Orvost hívtak, aztán a mentőket és bevitték a Korányi-klinikára, ahol a fia asszisztens.

Baloldali szélütése a következő napokon esodálatos gyorsasággal gyógyult. 16-án villanyozták. Tagjainak bémulása elmúlt. 17-én kijelentette: »Holnap fölkelek!« 18-án estefelé láza volt: 38°3'.

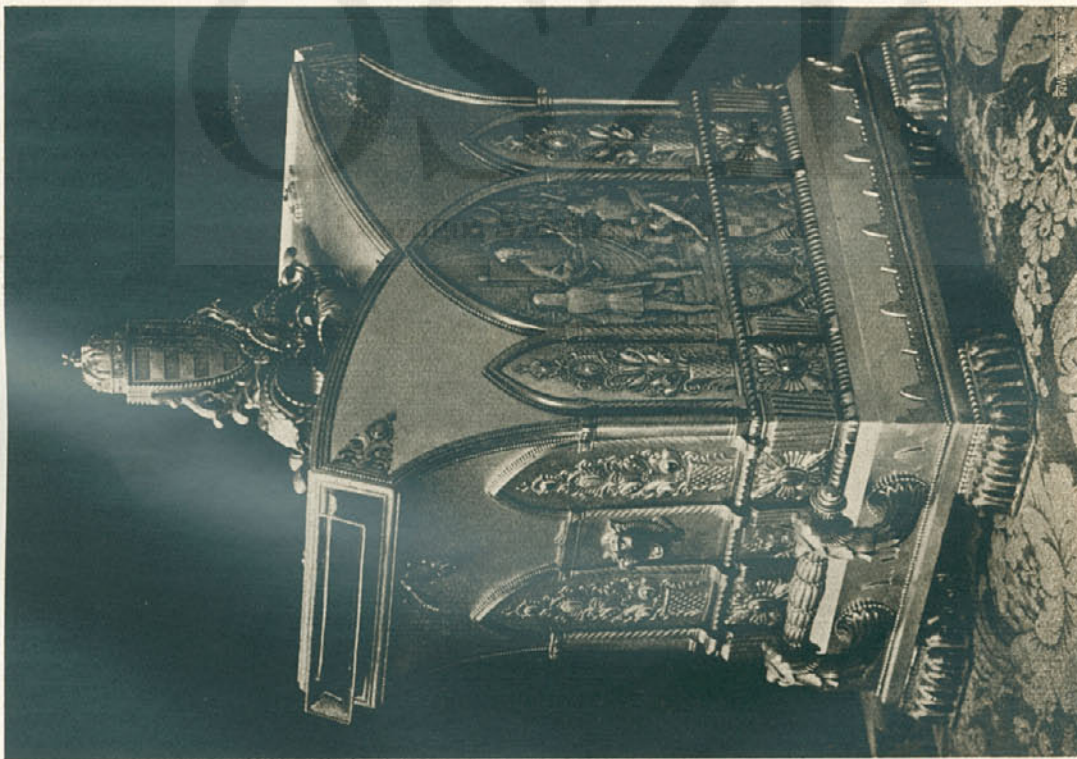
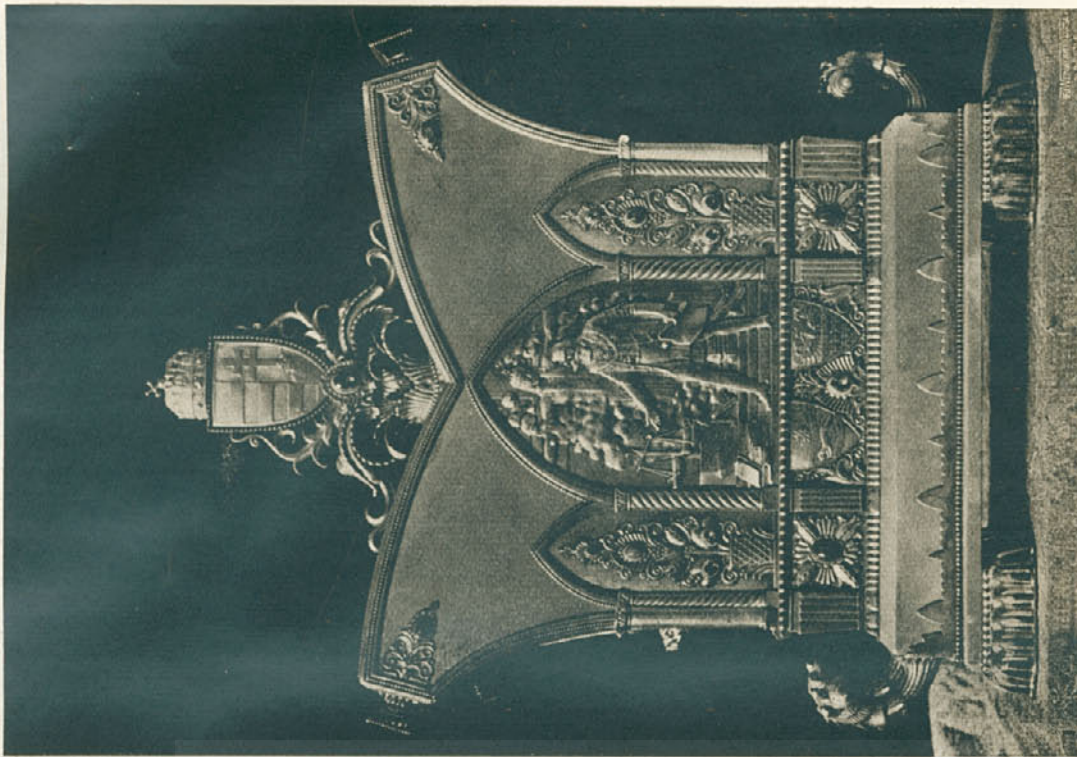
Vasárnap d. e. 11 órakor szívgyöngöngesség rohanta meg, mely 1/21-kor gyengébben, majd d. u. 5 óra tájban megismétlődött.

Este 8 órakor ismét nehezedett a légzése, néhány sóhajtásszerű nehéz légzés után esendesen, méltósággal örökre lehúnyta a szemét.

Halála után íróasztalában a következő önéletrajzot találtuk:

Györgyi Kálmán született 1860. év március hó 7-én. Apja Györgyi Alajos festőművész. A középiskolák elvégzése után a Műegyetemen, majd pedig a Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait, ahol 1882-ben tanári oklevelet szerzett. 1884-ben a Főv. Iparrajziskolához nevezték ki tanárnak, 1911 óta e. igazgatója ez intézetnek. Tanári működése mellett művészeti nevelésről és iparművészetről írt cikkeket is sűrűn jelentek meg a hazai, sőt egyes külföldi rajzi és szaklapokban. 1902-ben indította meg a hazai elemi iskolai rajzoktatás gyökere reformjára irányuló akelőjét. Rajzoktatási szakfelügyelője lett a székesfővárosi iparostanoniskoláknak, a fővárosi elemi iskoláknak, majd a polgári iskoláknak is. E munkakörében tanterveket és módszeres utasításokat dolgozott ki, melyek nyomán, az ő közreműködésével egyéb állami tantervek rajzoktatási része is módosult. Agitációját ki-

Tóth Gyula: A képviselőház szavazóurnája. A bronzművesmunkát készítette Gábrys György. — Wahlurne des ungarischen Abgeordnetenhauses, Bronz. Ausführung von Gábrys György. — Voting urn for the Houses of Parliament.

Jelmeztervek a szegedi színpadművészeti kiállításról. A felsőket Ehrenfeld Miklós, az alsókat Jancsik Álmos tervezte. — Kostümskizzen aus der Szegeder Theaterkunstausstellung. — Costumes, designed for the Stage-Art Exhibition, Szeged.

Jelmeztervek a szegedi színpadművészeti kiállításról. A felsőket Jaschik Álmos, az alsókat Benedek Kata tervezte. — Kostümskizzen aus der Szegeder Theaterkunstausstellung. — Costumes, designed for the Stage-Art Exhibition, Szeged.

Deli Anna: Festett ládika. Polereczky Andrea: Himzett terítő. — Schachtel mit Lackmalerei. Gesticktes Deckchen. —
 A box of lacquer-painted wood. Embroidered table-cover.

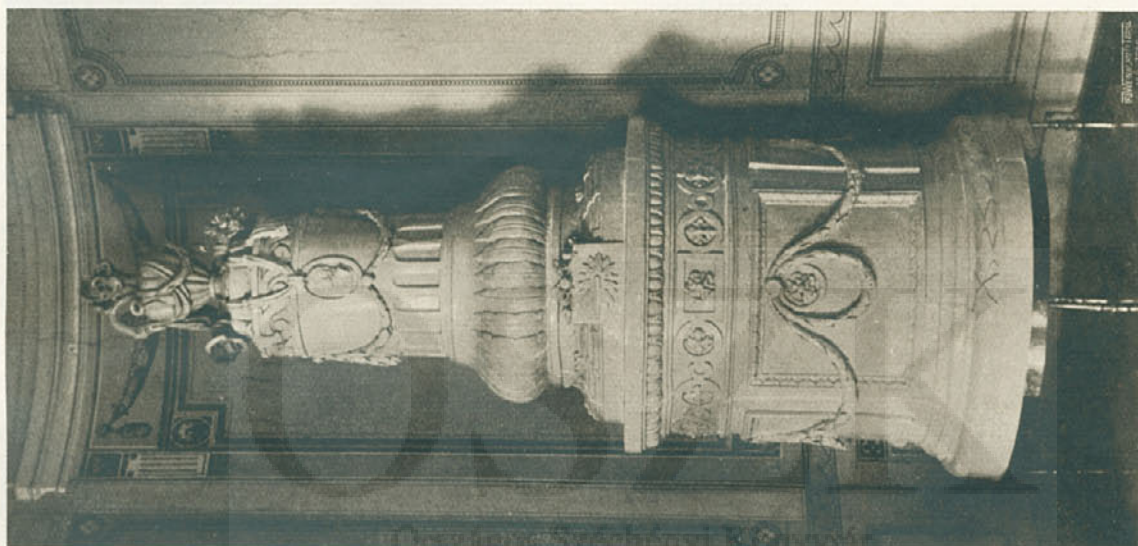
Payer Ilonka: Himzett párna. Deli Anna: Színes rátétmunkával díszített párna. — Gestickter Polster. Polster mit farbiger Applikationsarbeit. — Embroidered cushion. Cushion with appliqué work.

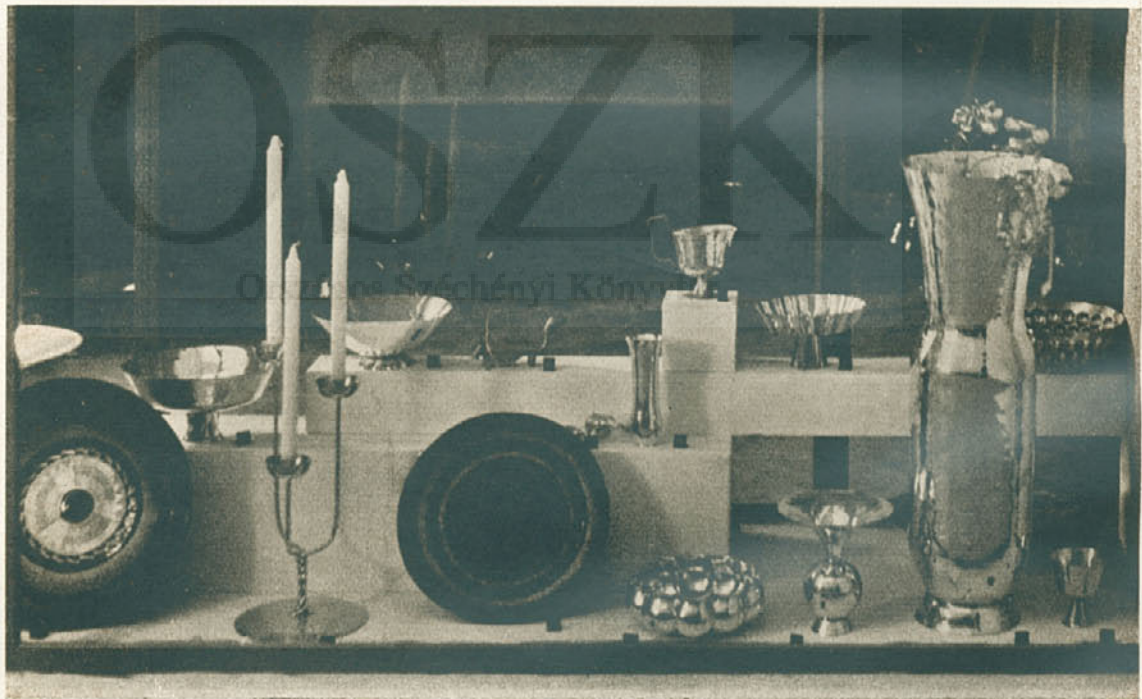
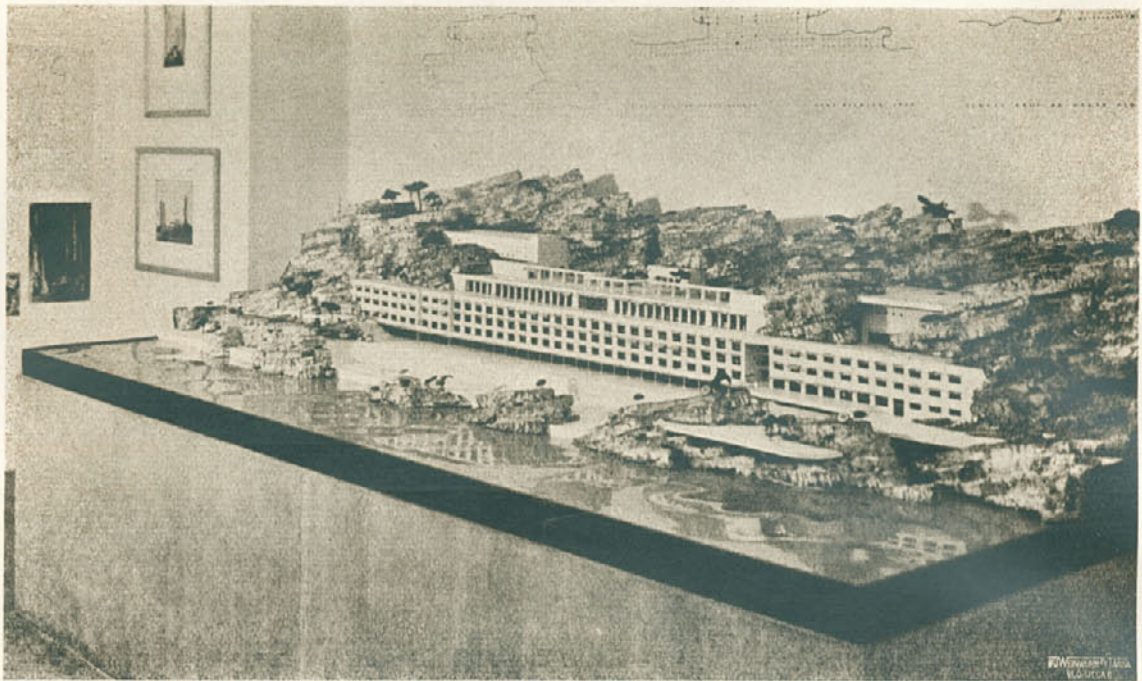
Régi magyar minták után készült hímzések. Felső: a csalóánytecal tanítóképző Ifjúsági vöröskereszt-esoportjában egyik növendék munkája. Két alsó: »Izabella Házipari Egyesület«-ben készült. — Gestickte Wandbehänge mit alten ungarischen Stickereien entnommenen Motiven. — Embroidered wall-hangings, their motives taken from ancient Hungarian needle-works.

Egri liceum XVIII. századbeli kályhái. Két szélső zöldmázas, középső fehér fájánsz. Kiszely Imre fényképei. — Glasierte Kachelöfen des XVIII. Jahrhunderts im Egerer Lyzeum. — Glazed, fayence stoves in the lyceum of Eger from the XVIIIth century.

A bécsi Iparművészeti Iskola kiállításáról az Iparművészeti Múzeumban. Fent: Raguzai szálloda modellje; Strnad Oskar dr. osztályán készült. Alul: Ötvösmunkák vitrinája; tanár Hoffmann Josef dr., művezető Mayer Eugen. — Bilder aus der Ausstellung der Wiener Kunstgewerbeschule im Kunstgewerbemuseum, Budapest. Oben: das Modell eines Hotels in Ragusa; Arbeit der Klasse Prof. Oskar Strnad. Unten: Vitrine der Werkstätte für Metallarbeiten Ob. B. RL. Prof. Dr. Josef Hoffmann, technischer Leiter Eugen Mayer. — Pictures taken from the exhibition of the School of Arts and Crafts, Vienna, in the Museum of Arts and Crafts, Budapest. Modell to a hotel in Ragusa; a vitrin for various metal-work.

terjesztette a vidékre is számos előadást és rajzkiállítás rendezett a nagyobb vidéki városokban. A felügyelete alatt álló iskolák rajzitanításának bemutatott eredményével nagy sikereket aratott az 1908. évi londoni és az 1912. évi drezdai nemzetközi művészetnevelési kongresszusokon, úgyhogy amerikai, olasz, francia, angol, sőt japán megkeresések érkeztek a fővároshoz metodikai rajz-sorozatok átengedése végett. 1902-től 1918-ig állandóan módszeres tanfolyamokat tartott a fővárosi rajzitanítók számára, melyeken sok száz rajzitanító vett részt.

A művészi nevelés terén való tevékenysége mellett 1894 óta a hazai iparművészet fejlesztése érdekében is intenzív munkásságot fejtett ki. 1894. évben hívja meg az Iparművészeti Társulat a visszalépett Pasteiner helyére titkárnak, 1902-ben fő titkár, 1906 óta igazgató. Élénk részt vesz a millenniumi kiállítás iparművészeti csoportjának előkészítésében, majd pedig mint előadó az 1900. évi párizsi nagy nemzetközi kiállítás magyar osztálya iparművészeti csoportjának munkálataiban. Ugyanaz évben Szent Pétervárt rendezti a magyar iparművészeti kiállítást. 1902-ben a turini, 1904-ben a St. Louis-i, 1906-ban a milánói, 1912-ben a turini II., 1918-ban a szófiai, 1923-ban és 1925-ben a monzai, 1926-ban a filadelfiai kiállítás magyar iparművészeti csoportok nagy sikerrelben van része. Hazánk vidéki városaiban 1902 óta 12 kiállítást rendezett. Az 1897-ben megindult Magyar Iparművészet-nek főmunkatársa és helyettes szerkesztője, majd 1909-ben Fittler Kamill halála óta egyedül szerkesztője e folyóiratnak, mely — mint általánosan elismerik — büszkesége a hazai szakirodalmunknak. 1892 óta tagja az Országos Iparoktatási és 1905 óta tagja a Magyar Országos Képzőművészeti Tanácsnak, megalapítása óta tagja a Benczúr Társaságnak és 1925 óta alelnöke a Magyar Szaklapok Országos Egyesületének. Kiváló érdemeit, a magyar és az egyetemes emberi művelődésnek tett szolgálatait, több hazai és külföldi kitüntetéssel és éremmel jutalmazták:

A millenniumi nagy érem, a Ferenc József-rend lovagkeresztje, a Ferenc József-rend tisztikeresztje, a kir. svéd Wasa-rend középkeresztje, a kir. olasz korona-rend lovagkeresztje, eszász. orosz Szt. Anna-rend lovagkeresztje, több miniszteri elismerés, oklevél, kitüntetés és érem tulajdonosa. (Sz.)

• K R Ó N I K A •

A SZENT-IMRE-ÉV IPARMŰVÉSZETI ELŐKÉSZÍTÉSÉRE az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat nagyarányú értekezletet hívott össze a Szent-Imre-év rendezőségének szíves támogatásával. A december 20-án esti hat órással kezdett meg tartott értekezleten, száznál több művészből álló hallgatóság előtt Huszár Károly ny. miniszterelnök, a Szent-Imre-év rendezőbizottságának elnöke, Szőnyi Ottó pápai kamarás, a Műemlékek Orsz. Bizottságának előadója és dr. Hász István tábori püspök tartottak előadást. Az előadások ismertetését az iparművészet gazdasági és erkölcsi

érdeke — az ankét célja — szempontjából elengedhetetlen kötelességünknek ismerjük.

Huszár Károly elnöki megnyitójában az üdvözlések után figyelmezteti a hallgatókat azokra a szempontokra, melyeknek teljesítését várja a katolicizmus a művészekről a Szent-Imre-év ünnepe alkalmából:

Emlékeztetéssé tenni ezt az ünnepet a magyarság élő generációjának számára és emlékeztetéssé tenni a külföldi vendégek szemében. Olyan nagyszabású ünnepség ez, mely a külföld érdeklődését alig látott mértékben fordította felénk. Az eddig bejelentett 65.000 főnyi résztvevőn kívül még beláthatatlan tömegek ideáramlását várja a rendezőség. Kell, hogy ezeknek a méreteknek megfelelő, művészileg alapozott élményt nyújtsunk a vendégeknek és a hazai közönségnek.

Dr. Szőnyi Ottó előadását annak a tiszteletnek előrebocsátásával kezdli, mellyel az egyház a művészi szabadsággal szemben általában viseltetik. De éppen a gondolkodó ember számára természetesen látszik, ha az egyházművészet szabadságával szemben korlátokat állít. Régente, mikor a társadalom és az egyház látás- és érzésközössége bontatlanul egy volt, ezek a korlátok éppentúgy megvoltak s a művészek éppen a katolikus érzés és látás belső tartalmából kapták a nagyszerű alkotások indítékát.

Az egyház most a Szent-Imre-évvél alkalmat ad a művészi alkotásra, de megköti a művészeket a maga gondolati és érzéstartalma szerint. A művészet az egyháznak egyik legfontosabb eszköze, melynek segítségével egyszerűen és közvetlenül szólhat a tömegekhez és sokszor az élőlőszónál erősebb, mélyebbre ható módon közölheti a gondolatait, érzésvilágát. De annak a művészeknek, aki nem érez közösséget az egyházzal, aki nem tudja magát az egyház szellemiségébe beleélni, nincs keresnivalója az egyházművészet térségein. Az egyház propagandát akar a magyar nemzeti és vallásos gondolat és eszmény Szent Imréjének, aki a magyar kereszténység első korszakában az akarat és önművelés, önmegtartóztatás és alázatosság hőroza.

Elmondja Szent Imre élettörténetét és legendáját, majd a Szent-Imre-ábrázolásokat ismerteti. Így a XI. századból való koronázási palást himzett arcképét, a XIII. századból berni diptichon, a Firenze melletti szárnyas oltár, a gömörákos kat. templom és a esikménasági templom Szent-Imre-ábrázolásait, a jelenkorból a Székely Bertalan pécsi, Roskovics és Spányik várbeli képeit. Kimerítő leírásuk alapján arra a következtetésre jut, hogy legáltalánosabb, szinte elfogadott kosztüm az anjou-kori viselet, a rövidujjú tunika, melyet derékban öv szorít le, felette a balvállon megtűzött palást, a feszülő, harisnyaszerű nadrág, mely a lábfejet is fűdi (esetleg kihajló szárú sarú), abroncskorona, hosszú, leomló haj, kis bajusz. Elengedhetetlen szimbóluma a balkezébe adott liliom. Jobbkezében szokásos kard, dárda, esetleg országalmája.

Dr. Hász István püspök temperamentumos lendületű előadásban buzdítja a művészeket azoknak a nagy feladatoknak a megoldására, melyeket a Szent-Imre-ünnepségek rónak rájuk. A jubili-